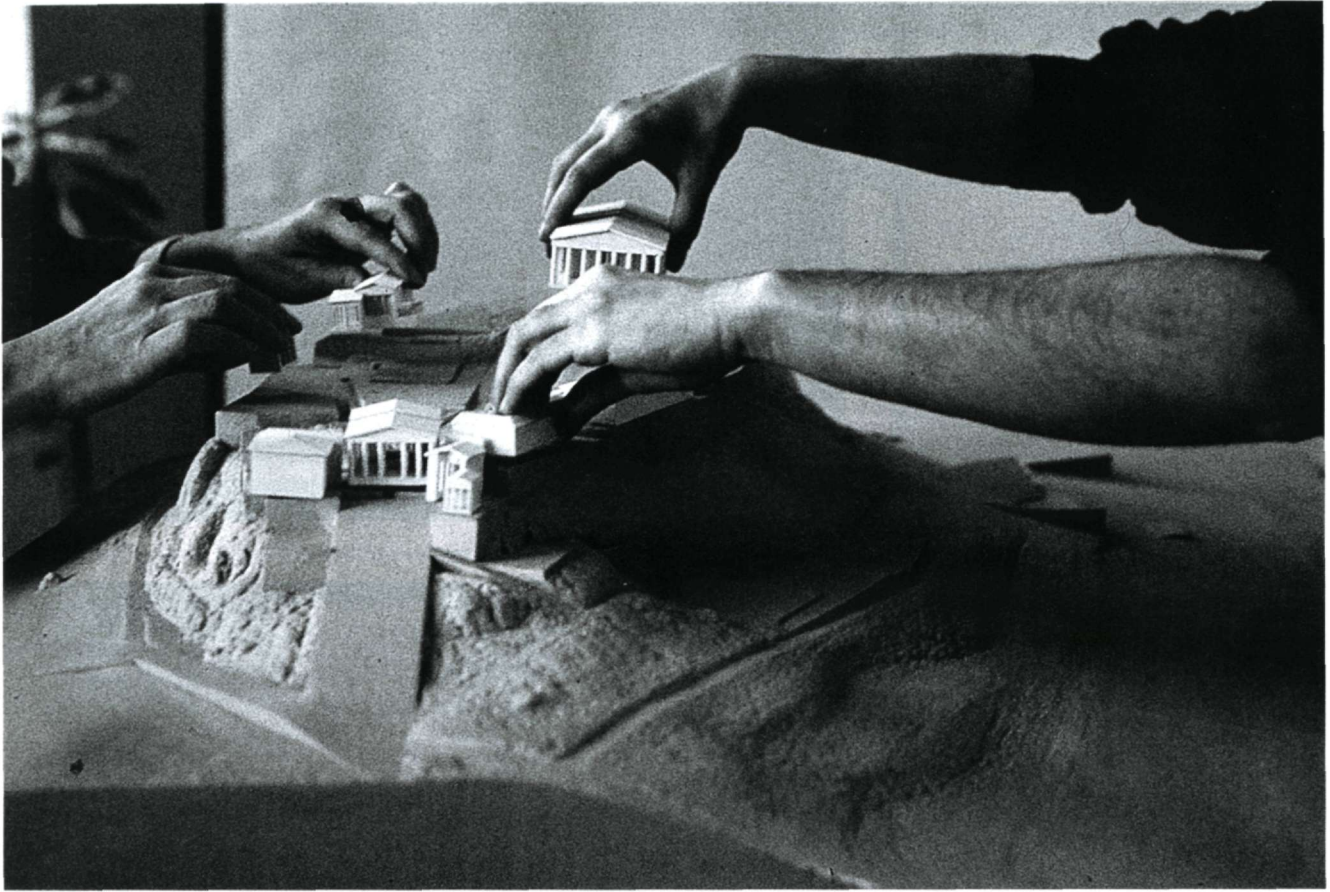

ΕΙΚΑΣΤΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ

ΕΝΩΣΗ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΤΑ ΝΕΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ «ΠΑΜΕ ΣΤΗΝ ΑΚΡΟΠΟΛΗ» ΚΑΙ «ΠΑΜΕ ΣΤΟΝ ΑΡΧΑΙΟ ΠΕΡΙΠΑΤΟ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ»

ΕΙΡΗΝΗ ΚΑΪΜΑΡΑ

Τα καινούρια προγράμματα του Τμήματος Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων της Υπηρεσίας Συντήρησης Μνημείων Ακρόπολης σχεδιάστηκαν για να πραγματοποιούνται στον αρχαιολογικό χώρο της Ακρόπολης. Τα προγράμματα αυτά διαφοροποιούνται από τα προηγούμενα ως προς το ότι το καθε ένα συνοδεύεται από δύο έντυπα, ένα για το δάσκαλο κι ένα για το μαθητή. Η αυξημένη ζήτηση για την παρακολούθηση των προγραμμάτων επάνω στον Βράχο, η οποία δεν ήταν πάντοτε δυνατό να καλυφθεί, οδήγησε στην ιδέα της διεξαγωγής τους από τον ίδιο τον εκπαιδευτικό, για τον οποίο σχεδιάστηκε έτσι ένα ξεχωριστό φυλλάδιο με περισσότερες και πιο σύνθετες πληροφορίες. Ένα δεύτερο φυλλάδιο σχεδιάστηκε για το μαθητή.

Το πρώτο λοιπόν καινούριο πρόγραμμα έχει τίτλο: «Πά-

με στην Ακρόπολη» και πραγματοποιείται με βάση δύο φυλλάδια. Το ένα από αυτά, το φυλλάδιο του εκπαιδευτικού, αποτελεί μία γενική προσέγγιση στην τοπογραφία της Ακρόπολης και των μνημείων της, βασισμένο στα προπλάσματα και τα σχέδια που είναι σε έκθεση στο Κέντρο Μελετών Ακρόπολης (Κε.Μ.Α.). Το άλλο τεύχος έχει τη μορφή πολύπτυχου κι απευθύνεται στον μαθητή, ως ένα οδοιπορικό που θα τον βοηθήσει να περιηγηθεί την Ακρόπολη κατά την επίσκεψή του.

Ειδικότερα, όσον αφορά το έντυπο για τον εκπαιδευτικό, αρχικά δίνεται σε αυτό διαχρονικά η ιστορία του Ιερού Βράχου από τη νεολιθική εποχή έως και το 2ο αι. μ.Χ. Το πλήθος των παρεχόμενων πληροφοριών και η εικονογράφηση του κειμένου με τα προπλάσματα της νεολιθικής, της αρχαϊκής και της κλασικής-ρωμαϊκής

Ακρόπολης βοηθούν τον εκπαιδευτικό να σχηματίσει μία ολοκληρωμένη εικόνα της εξέλιξης του χώρου. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην κλασική περίοδο, εποχή μεγάλης ακμής του Ιερού, γι' αυτό κι ακολουθεί μία αναλυτικότερη περιγραφή καθενός μνημείου ξεχωριστά, όπως αυτά είχαν τότε διαμορφωθεί. Επίσης γίνεται αναφορά και στα μνημεία της νότιας κλιτύος της Ακρόπολης. Στη συνέχεια παρουσιάζεται η ιστορία του Βράχου κατά τα χριστιανικά χρόνια, η μετατροπή πολλών από τους ναούς σε εκκλησίες, η άλωση της Αθήνας από τους Τούρκους και η μετατροπή του Παρθενώνα σε Οθωμανικό Τέμενος. Ακολουθεί μία σύντομη περιγραφή της μεγαλύτερης καταστροφής που υπέστη ποτέ ο ναός, της ανατίναξης του το 1687 κατά την πολιορκία του Μοροζίνι και το τεύχος κλείνει με μία φωτογραφία της σημερινής κατάστασης της Ακρόπολης.

Όσον αφορά το έντυπο του μαθητή, αυτό έχει τη μορφή ενός πολύπτυχου με δύο όψεις. Στη μία όψη του παρουσιάζεται διαχρονικά η ιστορία του Βράχου της Ακρόπολης, εικονογραφούμενη από τις μακέττες του Κε.Μ.Α. που έχουν φωτογραφηθεί όλες από την ίδια οπτική γωνία, ώστε να μπορούμε εύκολα να αναγνωρίσουμε τα κτίρια στις διάφορες φάσεις του Ιερού. Στην πίσω όψη δίνονται και πάλι πιο πολλά στοιχεία για καθένα από τα μνημεία της Ακρόπολης κατά την κλασική εποχή. Κι εδώ οι θεματικές ενότητες είναι ανάλογες με εκείνες του εντύπου για τον εκπαιδευτικό, μόνο που τα κείμενα είναι πολύ πιο σύντομα κι απλοποιημένα.

Το πρόγραμμα αυτό για τον Ιερό Βράχο και τα μνημεία του εφαρμόζεται σε τμήματα της Δ' Δημοτικού και της Α' Γυμνασίου που επισκέπτονται την Ακρόπολη. Πρόκειται για ένα πρόγραμμα που ανταποκρίνεται πλήρως στις απαιτήσεις μαθητών και δασκάλων, εφόσον βοηθάει πραγματικά τα παιδιά να προσεγγίσουν τα μνημεία μ' ένα διαφορετικό κι ενδιαφέροντα τρόπο, να καταλάβουν τη θέση τους επάνω στον Βράχο, να φανταστούν τη μορφή τους και να παρακολουθήσουν την ιστορία τους καθώς και τον τρόπο αντιμετώπισης τους από τους ανθρώπους στο πέρασμα των αιώνων. Στην επίτευξη αυτών των στόχων άλλωστε, εκτός από τα συνοδευτικά φυλλάδια, συμβάλλει και το υπόλοιπο εποπτικό υλικό που χρησιμοποιείται κατά τη διάρκεια του προγράμματος, όπως πλαστικοποιημένες φωτογραφίες, αφίσες και κυρίως η μουσειοσκευή «Το Ιερό της Ακρόπολης». Αυτή περιλαμβάνει ένα πρόπλασμα του Βράχου της Ακρόπολης σε κλίμακα, επάνω στο οποίο οι μαθητές καλούνται να τοποθετήσουν επιμέρους προπλάσματα των κτιρίων του Ιερού. Έτσι δίνεται η ευκαιρία στα παιδιά να παρατηρήσουν καλύτερα τα κτίρια, τον προσανατολισμό τους, τις διαστάσεις τους, τις αναλογίες των όγκων τους και γενικότερα να καταλάβουν καλύτερα το χώρο στον οποίο βρίσκονται.

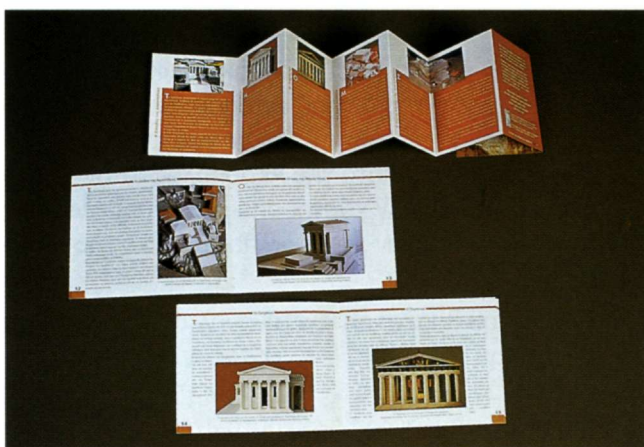
Το δεύτερο πρόγραμμα έχει ως θέμα τον αρχαίο Περίπατο της Ακρόπολης, δηλ. την οδό που κατά την αρχαι-

ότητα περιέβαλλε περιμετρικά την Ακρόπολη. Είχε περίπου 1.100 μ. μήκος, σύμφωνα με μία επιγραφή του 4ου αι. π.Χ. που βρέθηκε χαραγμένη στον Βράχο. Στόχος του προγράμματος είναι η γνωριμία των μαθητών με την τοπογραφία καθώς και τα πολλά και ιδιόμορφα μνημεία της βόρειας και νότιας κλιτύος, δηλ. πλαγιάς της Ακρόπολης. Πρόκειται πραγματικά για ένα πολύ όμορφο χώρο, αλλά όχι τόσο γνωστό μια και βρίσκεται υπό τη σκιά των μνημείων της Ακρόπολης, ένα χώρο που πραγματικά αξίζει να επισκεφθεί κανείς. Η νότια κλιτύς είναι ανοιχτή στο κοινό κι εύκολα προσπελάσιμη, ενώ στη βόρεια, αν και δεν μπορεί κανείς να ακολουθήσει ακριβώς τον αρχαίο Περίπατο, έχει τη δυνατότητα να δει τα μνημεία από κάποια απόσταση περπατώντας λίγο πιο μακριά από τη ρίζα του Βράχου.

Και πάλι όσον αφορά το συνοδευτικό υλικό ακολουθήθηκε η ίδια λογική του διπλού εντύπου, ένα για τον δάσκαλο κι ένα για τον μαθητή. Τίτλος των φυλλαδίων είναι: "Πάμε στον Περίπατο της Ακρόπολης". Και τα δύο έντυπα περιλαμβάνουν χάρτη, όπου είναι σημειωμένες οι θέσεις των διαφόρων μνημείων περιμετρικά της Ακρόπολης.

Στο έντυπο του δασκάλου γίνεται αναλυτική περιγραφή κάθε μνημείου ξεχωριστά ξεκινώντας από αυτά της βόρειας πλευράς. Η βόρεια κλιτύς χαρακτηρίζεται κυρίως από μια σειρά σπηλαιώδη ανοίγματα στον Βράχο, τα περισσότερα από τα οποία είχαν συνδεθεί με τη λατρεία και ήταν αφιερωμένα σε κάποιο θεό. Πρόκειται για τα λεγόμενα ιερά σπήλαια, το Ιερό του Απόλλωνος Υποακράϊου, το Ιερό του Διός Ολυμπίου, του Πανός και των Νυμφών, το Αγλαύρειο και το Ιερό της Αφροδίτης και του Έρωτα. Εξάιρεση αποτελεί το πρώτο σπήλαιο που συναντάμε στη βόρεια κλιτύ, ξεκινώντας από τα δυτικά, δηλ. η Κλεψύδρα που δεν ήταν αφιερωμένο σε κάποιο θεό, αλλά σε αυτό υπήρχε μία πηγή και εκεί διαμορφώθηκε κρήνη για την άντληση νερού. Στο φυλλάδιο του δασκάλου παρέχονται όλες οι γενικές πληροφορίες γι' αυτά τα μνημεία, ενώ παράλληλα ένα μικρό παιδί στο τέλος κάθε ενότητας δίνει στον αναγνώστη μία πληροφορία λιγότερο γνωστή ή κάπως πιο εξειδικευμένη για το συγκεκριμένο μνημείο. Για παράδειγμα στην περίπτωση της Κλεψύδρας γίνεται αναφορά στην ετυμολογία του ονόματός της, από τις λέξεις " κλέπτω + ύδωρ", γιατί η πηγή άλλοτε δεν είχε καθόλου νερό κι άλλοτε ξεχείλιζε.

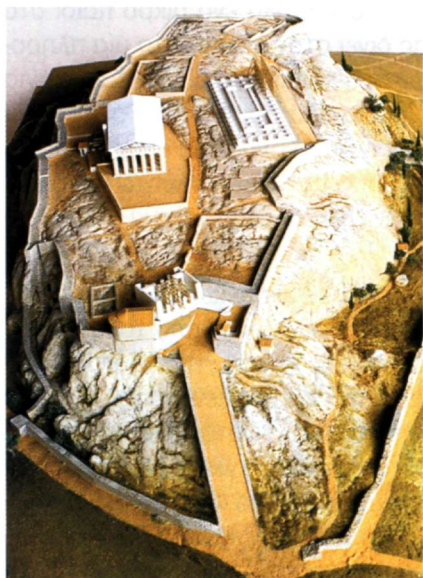
Ακολουθεί η περιγραφή των μνημείων της νότιας κλιτύος, η οποία σήμερα αποτελεί έναν από τους πιο ενδιαφέροντες αρχαιολογικούς χώρους της Αθήνας. Πρόκειται ουσιαστικά για το πολιτιστικό κέντρο της αρχαίας πόλης με ορισμένα από τα πιο γνωστά ιερά και θέατρα. Έτσι πρώτα δίνονται πληροφορίες για το Ωδείο του Περικλή, κτίριο που προοριζόταν για τους μουσικούς αγώνες των μεγάλων Παναθηναίων, καθώς και για το Ιερό και το θέατρο του Διονύσου Ελευθερέως, το παλαι-

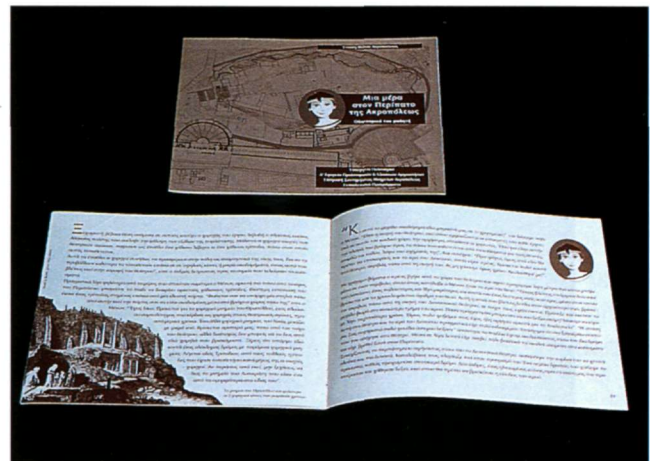
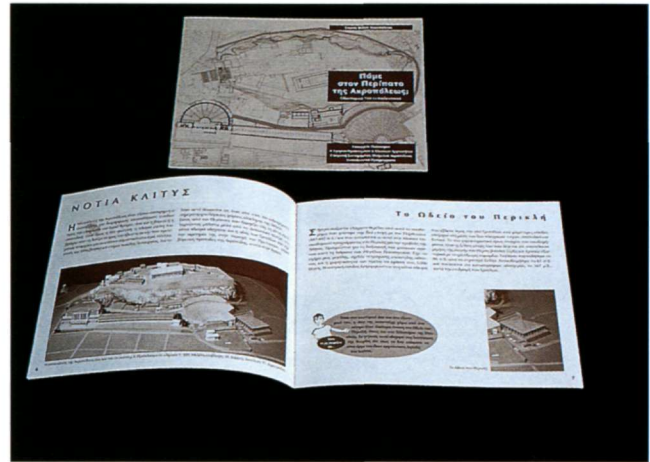
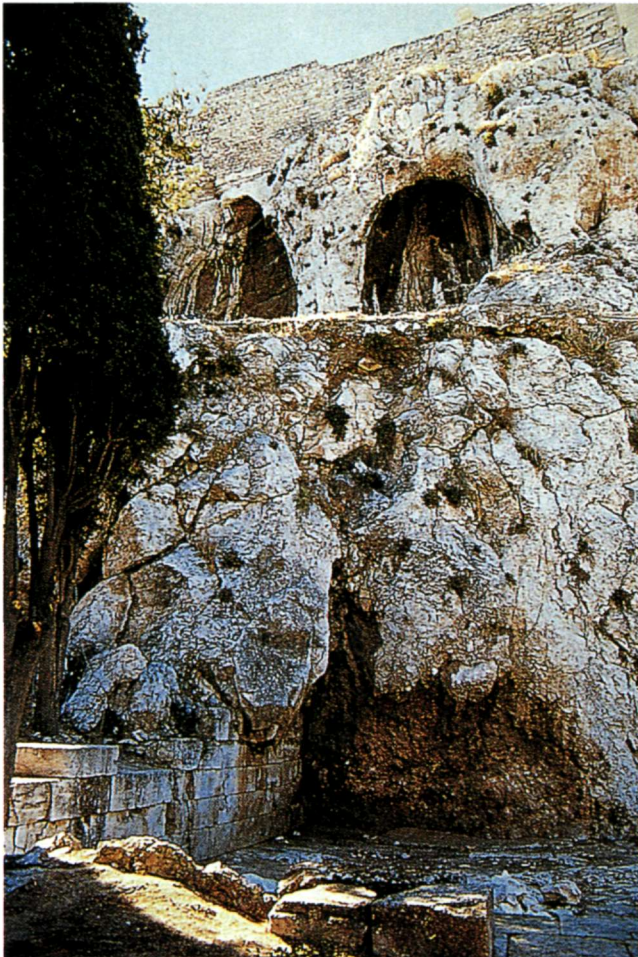
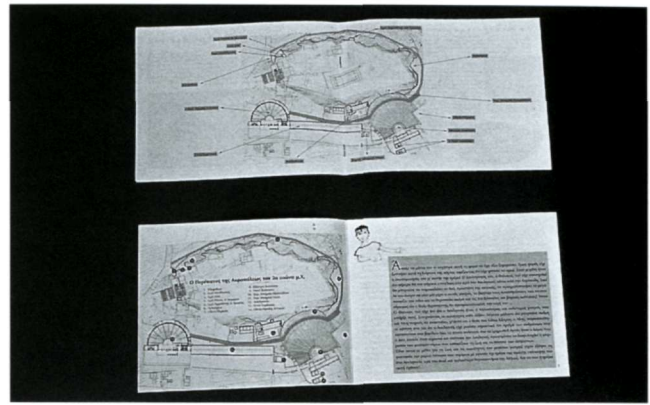
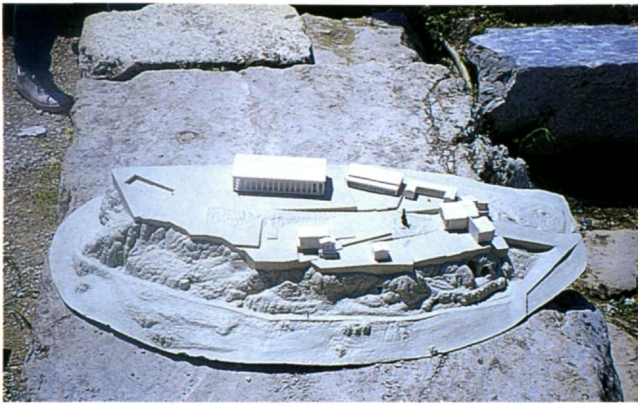

βρισκαν προστασία οι θεατές του Διονυσιακού θεάτρου από τη βροχή ή το δυνατό ήλιο και τέλος το Ωδείο του Ηρώδη του Αττικού, το γνωστό μας Ηρώδειο, ένα από τα πιο εντυπωσιακά και πλούσια διακοσμημένα κτίρια της αρχαιότητας που χρησιμοποιήθηκε για μουσικές κυρίως εκδηλώσεις. Στο τέλος της περιγραφής κάθε μνημείου εξακολουθεί να υπάρχει το παιδάκι που δίνει μία ιδιαίτερη πληροφορία.

Το έντυπο για τον μαθητή είναι ένα οδοιπορικό στον αρχαίο Περίπατο με τη μορφή παραμυθιού. Πρωταγωνιστής της ιστορίας είναι ο Μένων, ένα μικρό παιδί, το οποίο ζει στην Αθήνα, στα τέλη του 4ου αι. π.Χ. (315 - 300 π.Χ.). Ο Μένων έχει ένα όνειρο. Όταν μεγαλώσει, θέλει να γίνει γιατρός. Γι' αυτό αποφασίζει να επισκεφθεί το Ιερό του Ασκληπιού στη νότια κλιτύ της Ακρόπολης και να παρακαλέσει το θεό να πραγματοποιήσει κάποτε την επιθυμία του. Αναζητώντας όμως το Ιερό, στο οποίο πηγαίνει για πρώτη φορά, χάνει το δρόμο του και έτσι αναγκάζεται να περιπλανηθεί σε όλη τη βόρεια και νότια πλευρά της Ακρόπολης, δηλ. στον αρχαίο Περίπατο, μέχρι να φθάσει τελικά στον προορισμό του. Ακολουθώντας λοιπόν τα βήματα του Μένωνα και διαβάζοντας τις

ότερο θεατρικό οικοδόμημα του κόσμου και χώρο γέννησης του αρχαίου δράματος. Στη συνέχεια γίνεται λόγος για τα χορηγικά μνημεία που κατασκεύαζαν οι χορηγοί - νικητές των δραματικών αγώνων, σε ανάμνηση της νίκης τους και ειδικότερα για το μνημείο του Θρασύλλου και του Νικία. Επίσης περιγράφεται το Ασκληπιείο, Ιερό του θεού - ιατρού Ασκληπιού, κι ένα από τα πρώτα θεραπευτήρια της Αθήνας, η στοά του Ευμένους, επιβλητικό δώροφο κι επίμηκες οικοδόμημα, όπου έ-

περιπέτειες του στα διάφορα μνημεία από όπου περνάει, ο νεαρός αναγνώστης έχει την ευκαιρία να αποκτήσει μία ολοκληρωμένη εικόνα της τοπογραφίας του χώρου γύρω από την Ακρόπολη. Οι θεματικές ενότητες του εντύπου και η εικονογράφηση του είναι παράλληλες με εκείνες του φυλλαδίου για τον εκπαιδευτικό.

Στόχος κι εδώ του προγράμματος είναι η γνωριμία των παιδιών, αλλά και των εκπαιδευτικών με ορισμένα πολύ σπουδαία, αλλά λιγότερο γνωστά στο ευρύτερο κοινό κτίρια, σε αντίθεση με εκείνα της κορυφής του Ιερού Βράχου. Το πρόγραμμα εμπλουτίζεται και πάλι με πλα-

στικοποιημένες εικόνες, αναπαραστάσεις των μνημείων και σχέδια που βοηθούν το παιδί να αποκτήσει μία ολοκληρωμένη εικόνα του αρχαίου Περιπάτου και παράλληλα να κάνει μία ευχάριστη βόλτα σε ένα ιδιαίτερα γοητευτικό κι άγνωστο στους περισσότερους μας αρχαιολογικό χώρο.

Ειρήνη Καϊμάρα:
Αρχαιολόγος
Υπηρεσίας Συντήρησης Μνημείων Ακρόπολης